

Additioneel voedsel van urbane Scholeksters *Haematopus ostralegus*

Bert Dijkstra en Rinus Dillerop

De Scholekster is van oorsprong een echte kustvogel die z'n naam dankt aan zijn voedselvoorkeur voor mosselen en andere schelpdieren. De wetenschappelijke naam Haematopus ostralegus betekent letterlijk bloedroodpotige oesterverzamelaar (Blok & ter Stege 1995). Scholeksters in het kustgebied eten vooral mosselen en kokkels, maar het zijn ook daar potentiële alleseters die zowel grote als kleine prooidieren bemachtigen die diep in de bodem leven of zich op stenen hebben vastgehecht. Met hun beetelvormige snavel zijn ze in staat om schelpen te openen. Maar Scholeksters zijn al decennia geen pure kustbewoners meer.

Op IJsland, de Britse eilanden, het noordwesten van Duitsland en Nederland broeden Scholeksters tot diep in het binnenland (van der Kam *et al.* 1999). De vogels die in het binnenland broeden, hebben een geheel andere snavelvorm dan hun soortgenoten langs de kust. In het binnenland hebben de vogels een puntvormige snavel die van pas komt bij het vinden van het stapelvoedsel, namelijk emelten en regenwormen (Beintema *et al.* 1995). Deze twee soorten vormen ook in de omgeving van Assen het hoofdmenu (Dijkstra 2014). In de periode 2008-14 hebben we diverse waarnemingen gedaan van adulte en juveniele vogels die bewijzen dat ook urbane Scholeksters alleseters kunnen zijn en zelfs vegetarische trekjes kunnen vertonen. De waarnemingen kwamen toevallig tot stand tijdens reguliere veldbezoeken in het kader van broedbiologisch onderzoek naar deze soort. Ze geven een indruk van welke variaties mogelijk zijn op het menu van emelten en regenwormen.

Insecten

Veel foerageerlocaties van stadse Scholeksters hebben betrekking op grasveldjes die aansluiten op perkjes of bestrating. In dit milieu bestaat de kans dat Scholeksters tijdens het zoeken naar emelten en wormen andere prooidieren tegenkomen. Zo zagen we op 3 juni 2012 een adulte Scholekster een verzwakt jong emelten voeren, tweemaal afgewisseld met een Meikever *Melolontha melolontha* (Foto 1). Deze Meikevers werden gepakt op een grasveldje, onder de kronen van Zomereiken *Quercus robur*. Het is niet duidelijk of de kevers uit de bomen op het grasveld waren gevallen of dat het om uitsluitende exemplaren ging. We vermoeden dat de Scholekster tijdens het zoeken naar emelten de Meikevers per toeval tegenkwam. Naast grotere insecten kunnen ook kleine insecten op het menu staan. Op 16 juli 2014 namen we adulte en juveniele vogels waar die gericht foerageerden op vliegende mieren (Foto 2). Rond die datum vertoonden vliegende mieren zich volop op stoepen, terrasje en straten. De mieren werden in hoog tempo opgepikt, waarbij de vogels veelal gezamenlijk foera-

geerden. Dit gedrag werd circa een half uur waargenomen. De Scholeksters waren hierbij overigens niet alleen, ook generalisten als Zwarte kraai *Corvus corone* en Kokmeeuw *Chroicocephalus ridibundus* deden zich er te goed aan. In de afgelopen jaren zijn bovendien op diverse locaties Scholekster waargenomen die spinnen tussen naden van deuren peuterden, soms tot op een hoogte van 30-40 cm. Hierbij kwam de puntsnavel goed van pas (Foto 3).

Foto 1. Adulte Scholekster voert juveniel met Meikever, Peelerpark Assen, 3 juni 2012 (Bert Dijkstra). *Adult Oystercatcher feeds chick with European Cockchafer, Assen, 3 June 2012.*

Foto 2. Juvenile Scholekster foeragerend op vliegende mieren op asfalt, Messchenveld te Assen, 16 juli 2014 (Bert Dijkstra). *Juvenile Oystercatcher feeding on emerging flying ants, Assen, 16 July 2014.*

Vegetarisch

De parkeerplaatsen bij het TT-circuit vormen jaarlijks de broedplaats voor drie tot vier paartjes Scholekster. Ondanks de vele evenementen, die leiden tot bomvolle parkeerplaatsen, slaagt een deel van de vogels er in om de eieren uit te broeden. In de dagen na evenementen ziet het terrein er soms uit als een openbare vuilstort, met blikjes, flesjes en resten etenswaar. Een deel hiervan blijft soms vrij lang liggen. Dat deze resten ook Scholeksters van pas kunnen komen, blijkt uit een waarneming op 1 juli 2014, ruim een week na de TT-races. We ontdekten een vliegvlugge juveniele Scholekster die gretig op een banaan inhakte (Foto 4). Enkele malen zagen we de vogel voedsel doorslikken. Bij nadere inspectie bleek de banaan van binnen halfvergaan..

Alleseter

Uit bovenstaande blijkt dat Scholeksters naast hun hoofdmenu van emelten en regenwormen in staat zijn diverse voedselbronnen te benutten. Ook de meest versteende delen binnen het urbane gebied bieden prooidieren voor Scholeksters. Prooien kunnen gericht worden gezocht (mieren, spinnen), maar lijken soms ook toevalstreffers te zijn (Meikevers, banaan). Het meest opmerkelijk was wel de vegasnack van banaan. Het is overigens niet voor het eerst dat bij de Scholekster vegetarische trekjes zijn geconstateerd. Van Dijk (2014) maakt melding van broodetende Scholeksters in Groningen, een fenomeen dat op meer plaatsen in ons land is geconstateerd. Wellicht

is er nog veel meer te ontdekken op het gebied van de voedselkeuze van urbane Scholekster. Zeker waar na evenementen veel voedsel wordt achtergelaten, kan het een uitdaging zijn om te kijken wat Scholeksters allemaal naar binnen werken.

Foto 3. Adulte Scholekster foeragerend op spinnen, Messchenveld te Assen, 25 mei 2014 (Rinus Dillerop). *Adult Oystercatcher feeding on spiders, Assen, 25 May 2014.*

Foto 4. Juvenile Scholekster foeragerend op banaan, Laaghalen, 1 juli 2014 (Bert Dijkstra). *Juvenile Oystercatcher feeding on discarded banana, Laaghalen, 1 July 2014*

Summary: Dijkstra B. & Dillerop R. 2014. Additional food of urban Oystercatchers *Haematopus ostralegus*. Drentse Vogels 28: 66-68.

Urban Oystercatchers in the town of Assen and its neighbourhood (52°59N', 6°36E') mostly feed on leatherjackets and earthworms obtained on lawns and small fields. Occasionally, other types of food are taken, such as European Cockchafers *Melolontha melolontha* (encountered underneath *Quercus robur*), emerging flying ants, spiders and even discarded banana. It is suggested that these food items are found by chance (cockchafers, banana) or actively searched for (spiders, ants). Clearly, urban Oystercatchers are opportunistic foragers, taking whatever is easily available.

Literatuur

- Beintema A.J. , Moedt O. & Ellinger D. 1995. Ecologische atlas van de Nederlandse weidevogels. Schuyt & Co., Haarlem.
- Blok H. & ter Stege H.J. 1995. De Nederlandse vogelnamen en hun betekenis. Uitgave in eigen beheer, Leidschendam.
- Dijk K. van 2014. Notes on the foraging behaviour of Eurasian Oystercatchers *Haematopus ostralegus* feeding on bread. Wader Study Group Bull. 121: 15–17.
- Dijkstra A. 2014. Urbane Scholeksters *Haematopus ostralegus* in Assen: een verkenning van hun leefwijze. Drentse Vogels 28: .
- Kam J. van der, Ens B., Piersma T. & Zwarts L. 1999. Ecologische atlas van de Nederlandse wadvogels. Schuyt & Co., Haarlem.

Adressen:

Bert Dijkstra: Burg. Jollesstraat 11, 9401 LD Assen, e_dykstra@hetnet.nl
Rinus Dillerop: Hoofdweg 80, 9626 AH Schildwolde, cuculus@home.nl